

СПИСАНИЕ НА ТРУДОВИ НА ДНУ BULLETIN OF PAPERS ASA

ТОМ 28-29 ГОДИШТЕ
2012-2013
ПРИЛЕП
PRILEP

СП. ТР. ДНУ – ПРИЛЕП 28/29
BUL.PAP.ASA – PRILEP 28/29

Стр 1-150, Прилеп, 2012-2013
Page 1 - 150, Prilep, 2012-2013

СПИСАНИЕ НА ТРУДОВИ НА ДНУ - ПРИЛЕП
BULLETIN OF PAPERS ASA - PRILEP

ДРУШТВО ЗА НАУКА И УМЕТНОСТ - ПРИЛЕП
ASSOCIATION OF SCIENCE AND ART - PRILEP

Излегува: еднаш годишно

Главен и одговорен уредник
Editor in chief

Доц. Д-р. Силвана Пашовска

Редакциски одбор
Editorial board

Доц. Д-р. Силвана Пашовска
Проф. Д-р. Љубен Попоски
Проф. Д-р. Јованка Тутеска
Проф. Д-р. Гордана Мицеска
Билјана Трчкоска, проф.

Превод на резимеата на англиски јазик
Translated in to English
од авторите

Превод на резимеата на француски јазик
Translated in to Franch
Билјана Трчкоска, проф

За издавачот

Доц. Д-р. Силвана Пашовска
Списаниена трудови на ДНУ-Прилеп, бр.28-29, 2012-2013

Печати: печатница ``Ацетони`` - Прилеп

Тираж: 150 примероци

Адреса на Редакцијата на списанието:
ДНУ - 7 500 ПРИЛЕП Горче Петров бб, п.фах.172

ISSN 0352 - 3497

СПИСАНИЕ НА ТРУДОВИ 2013
ДРУШТВО ЗА НАУКА И УМЕТНОСТ - ПРИЛЕП
ASSOCIATION OF SCIENCE AND ART - PRILEP

СОДРЖИНА

ПРЕДГОВОР	3
------------------------	---

Д-р. Силвана Пампиева, Проф. д-р Тријан Минчев 9	9
„Анализ на можностите за издвтазно навестирова“	

Тодор Алексоски 15	15
„Краток осврт на законот за општа управна постапка (ЗОУП) обрвен во ед на РМ бр. 124/15 од 23.07.2015, со промена од 31.07.2016“	

Елиер Алексоски 27	27
„Работно време“	

д-р. Владимир Карацоски 35	35
----------------------------------	----

СПИСАНИЕ НА ТРУДОВИ НА ДНУ
BULLETIN OF PAPERS ASA

Ване Катески 45	45
„Вредноста на архитектурата, правите, народната иснра, соборските илени и ората кат развојот на белиот туризам во итинско Ново Село“	

Ване Катески, Никола В. Димитров, Златко Јакимовиќ 55	55
„Вредноста на илелитските соборбјелна мрежа и илелитното илелитно илелитно илелитно туристичко илелитно“	

Ване Катески 71	71
„Вредноста на илелитските соборбјелна мрежа и илелитното илелитно илелитно илелитно туристичко илелитно“	

Ване Катески, С. Гирѓаска, К. Бодаска, Х. Манџеска 77	77
„Вредноста на илелитските соборбјелна мрежа и илелитното илелитно илелитно илелитно туристичко илелитно“	

Ване Катески, Златкоја Анџоски 87	87
„Вредноста на илелитските соборбјелна мрежа и илелитното илелитно илелитно илелитно туристичко илелитно“	

Ване Катески, Т. Манџеска, С. Пампиева 91	91
„Вредноста на илелитските соборбјелна мрежа и илелитното илелитно илелитно илелитно туристичко илелитно“	

СПИСАНИЕ НА ТРУДОВИ 2013
ДРУШТВО НА НАУКА И УМЕТНОСТ - ПРИЛЕП

СОДРЖИНА

ПРЕДГОВОР	7
Доц. д-р. Силвана Пашовска, Проф. д-р. Трајко Мицески	9
„Анализа на можностите за капитално инвестирање“	
Тодор Алексоски	15
„Краток осврт на законот за општа управна постапка (ЗОУП) објавен во с.в. на Р.М.бр. 124/15 од 23.07.2015, со примена од 31.07.2016“	
Тодор Алексоски	27
„Работно време“	
Д-р. Владимир Карацоски	35
„Прилог кон биографијата на Али Фети Окјар: војник, дипломат и политичар“	
Цане Котески, Никола В. Димитров, Златко Јаковлев	45
„Влијанието на архитектурата, црквите, народната носија, соборските песни и ората врз развојот на бањскиот туризам во штипско Ново Село“	
Цане Котески, Никола В. Димитров, Златко Јаковлев	53
„Состојбата на македонската сообраќајна мрежа и нејзиното влијание врз меѓународниот туристички сообраќај“	
Каролина Кочоска	71
„Морфолошки мерења на колекционирани странски и домашни крупнолисни сорти за ген – банка при нит – Прилеп под реколта 2014“	
Д-р. Мирјана С.Ѓорѓиоска, К. Боцеска, Х.Манческа	77
„Влијание на надворешните фактори на витаминот Ц“	
Дипл. Инж. Благоја Ачкоски	87
„Брендови на некои мариовски производи и етно – наслови, предуслов за селски туризам“	
Д. Гелевски, Т. Мицески, С.Пашовска	91
„Улогата на менаџментот на човечки ресурси за грижата на вработените“	

М-р. Николче Стојаноски дипл.ек. Гоце Јанушески	99
„Анализа на трошоците како императив на менаџментот на деловниот субјект“	
М-р. Петровска Александра	115
„ Невработеноста во Македонија“	
М-р. Николче Стојаноски	125
„Примена на кејзовиот модел во интерпретацијата на макроекономските показатели и прогноза на БДП на Р.Македонија“	
Дипл.ек.Гоце Јанушески	137
„ Менаџментот како процес на раководење и управување“	

ВЛИЈАНИЕТО НА АРХИТЕКТУРАТА, ЦРКВИТЕ, НАРОДНАТА НОСИЈА, СОБОРСКИТЕ ПЕСНИ И ОРАТА ВРЗ РАЗВОЈОТ НА БАЊСКИОТ ТУРИЗАМ ВО ШТИПСКО НОВО СЕЛО

Цане КОТЕСКИ

*Универзитет Гоце Делчев-Штип, Факултет за туризам и бизнис логистика-Гевгелија,
Цане, cane.koteski@ugd.edu.mk*

Никола В. Димитров

*Универзитет Гоце Делчев-Штип, Факултет за туризам и бизнис логистика-Гевгелија,
nikola.dimitrov@ugd.edu.mk*

Златко ЈАКОВЛЕВ

*Универзитет Гоце Делчев-Штип, Факултет за туризам и бизнис логистика-Гевгелија,
zlatko.jakovlev@ugd.edu.mk*

Апстракт

Во овој труд ќе бидат преставени, архитектурата, црквите неколку народни стари соборски песни и кореографии на неколку ора кои во минатото се пееле и играле во Штипско Ново Село.

Песните и ората изворно се запишани и отпеани во различен временски период и имаат голема историска вредност за Штипско Ново Село и Општината Штип. Заедно со архитектурата на куќите, народната носија, музичките инструменти, народните обичаи и националната храна со старите рецепти подготвувана на стар традиционален начин преставуваат многу силни туристички мотиви на Штипско Ново Село за развој на бањскиот туризам.

Клучни зборови: Туристички мотиви, цркви, архитектура соборски песни, народни ора.

Abstrakt: This paper will present several soborski old folk songs and choreographed several dances that have historically played and sang in Novo Selo Stip.

The songs and dances were originally recorded and song in different periods and have great historical value to Stip and the Municipality of Novo Selo Stip. Along with the architecture of the houses, folk costumes, musical instruments, folk customs and national food old recipes prepared the old traditional way constitute a very strong tourist motives of Novo Selo Stip development of spa tourism.

Key words: Travel motives, churches, architecture, soborski songs, folk dances.

1. ВОВЕД

Бањата Жежовица се наоѓа во атарот на Штипско Ново Село. Во самото Ново Село се наоѓа и изворот на топла вода „Лџи“. Двата извора се наоѓаат на иста пукнатина (расед).

Термоминералните извори се наоѓаат на десниот брег од реката Брегалница помеѓу ридовите Исар и Кумлак од левата и Мерите од десната страна на самата река Брегалница.

Пристигнувањето до термоминералните извори и сообраќајната врска е релативно добра со соседните Општини. Општина Штип е поврзана со афтопатот Велес-Штип-Кочани-М.Каменица-Делчево-Бугарија, како и кракот од Кочани за Винаца-Пехчево и Берово и Велес-Штип-Радовиш-Струмица-Ново Село-Бугарија, како и патниот правец Куманово-Св.Николе-Штип. Исто така низ општината Штип поминува железничката пруга на релација Велес-Штип Кочани.

Карта 1. Сообраќајна карта на Р.Македонија;
Map first Road map of Macedonia

Ново Село претставува стара населба, на ова ни укажува тоа што уште во далечната 1395 година кога Штип е освоено од страна на турците како специфична (дервенциска населба) е формирано Ново Село.

Ново Село за првпат се споменува како вакав на султанот Бајазит-хан (веројатно Бајазит I 1389-1402 г.) и тогаш имало 21 христијански домаќинства кои на вакафот му давале приходи од 720 акчиња. Овие пари наменски биле трошени за поправки на мостот и дервенот. Во овој период се формираат повеќе нови маала од кои едни биле етнички чисти, односно населени само со македонско население, а други

измешани со македонско и турско население. Чисто македонски, формирани во тој период се маалата: Црква, Јавор и Ридарска во Ново Село.

За времето на султанот Мурат II (1421-1451 г.), поради стратегиски важната положба на штипско Ново Село е донесен ферман со кој тоа се прогласува за војничка и чуварска населба и добива посебни права и привилегии.

Слика 1. Ново Село;
Figure 1. Novo Selo.

2. ВЛИЈАНИЕТО НА АРХИТЕКТУРАТА, ЦРКВИТЕ , НАРОДНАТА НОСИЈА, СОБОРСКИТЕ ПЕСНИ И ОРАТА ВРЗ РАЗВОЈОТ НА БАЊСКИОТ ТУРИЗАМ ВО ШТИПСКО НОВО СЕЛО

Од Антропогените туристички мотиви интересен е археолошкиот локалитет од железно време во непосредна близина на месноста Мери.

Црквата Пресвета Богородица се наоѓа во Ново Село, изградена е околу 1850 година на темелите на стара црква која била изградена во 1809 година, после 40 години била обновена со истите карактеристики.

Обновувањето го извршил прота- мајсторот Андреја Дамјанов (1800-1878 г.) со неговите браќа. При изградбата на црквата Андреја вградил во архитектурата и неколку скривници, кои биле користени во периодот на револуционерната дејност на Штип. Во скривниците криеле документи и луѓе како и војводата Гоце Делчев (во периодот од 1894- 1896 г.) кога учителствувал во Штип.

Во оваа црква бил крстен Архиепископот Михаил (Гогов). Во 1972 година во црквата поставена е галерија од 222 икони и црковни предмети, кој биле изработени во периодот од 1861 до 1866 година, од сликарот Станислав Деспотовски од Самоков, од кои 90 икони се од големиот иконостас на црквата.

Слика 2. Црква Пресвета Богородица;
Figure 2. Church of Our Lady.

Слика 3. Икони од црквата Св.Богородица;
Figure 3. Icons of the Virgin Mary Church.

Слика 4. Скривницата во црквата Св. Богородица во која се криел Гоце Делчев;
Figure 4. Skrivnicata in the church. Mother in hiding that Goce Delchev;

Слика 5. Училиштето во кое предавал Гоце Делчев, од јуни 2011 година ќе биде седиште на новиот ректорат на Универзитетот Гоце Делчев-Штип;
Figure 5. Who taught school in Gotse Delchev, from June 2011 will be the site of the new Rector of the University of Gotse Delchev-Stip.

Етнографската вредност на архитектурата во Ново Село има огромно значење како туристички мотив и за домашните и странските туристи со својот специфичен стил на градба на куќите.

Слика 6. Приказ на архитектурата на куќите во Ново Село;
Figure 6. Displaying the architecture of the houses in Novo Selo.

Народната носија од овој крај е многу богата, живописна и предизвикува посебен интерес како кај домашното население така и кај странците.

Машката носија ја сочинуваат: кошулата, појасот, елекот, антеријата (допојас со долги ракави), цубето (горна долга облека од шајак).

Женската народна носија е составена од: елек, кошула, пешкир (скутник), фес, накит и чорапи.

Слика 6. Народна Штипска носија;
Figure 6. Stip Costume National;

Населението преку народните игри, песни и музички инструменти ги искажуваат нивните обичаи и традиција. Од големото богатство со песни на Ново Село ќе биди претставена една соборска народна песна која и денес се пее при разни пригоди.

У КОМШИИ СВАДБА ИМА, КАЛИНО, МАЛИНО

У комшии свадба има, (2 п.)

Калино, Малино, Калино моме мори,

Малино, Калино добра девојко.

Каниле са добри гости,

Добри гости Кумановци,

Калино, Малино итн.

Каниле ги чалгиите,

Засвирале едно оро,

Калино, Малино итн.

Оваа песна е испеана и запишана од Васил Наџаковски во 1947 г. Познати се исто така и песните: Играле момите крај манастира и Абер дојде од овчарот, Маро, мори Маро која песна ја пеела Василка Балабанова во 1948 година.

Од старите ора познати се „Прошета се Достум Дона“ женско свадбарско оро. Орот е забележано од Јованка Трајчева Кацарова (1901, Штип), орото е снимено на магнетофонска лента на 30-10-1954 година. Мешаното оро „Ранила мома рано на вода“ исто така снимено од Јованка Трајчева Кацарова, снимено на 30-10-1954 година. Мешаното оро „Шопчето ме сака, мамо“ каде го пее и игра Јованка Трајчева Кацарова

снимено 30-10-1954 година. Мешаното оро Беровка I оро го свирел Јанко Панев (1927), а го играл Коле Крупишки (1913 г. Од Штип). Мешаното оро „Берофска Шопска“ (Варијанта) исто така свирено на гајда од Јанко Панев а го играл Коле Крупишки, оро то е снимено и кореографирано на 01-06-1961 година. Од народните инструменти доста карактеристични за овој крај се: кларинетот, тупанот, кџемането, гајдата, канонот и дајретото.

Слика 7. Штипска чалгија формирана при крајот на XIX век;
Figure 7. Stip čalgija formed at the end of XIX century.

Заклучок:

Влијанието на црквите, архитектурата, народната носија, народните песни, ора и музички инструменти имаат огромно влијание врз развојот на бањскиот туризам во Штипско Ново Село и затоа е потребно во наредниот период многу повеќе да се вложува во презентацијата на културното наследство како пред домашните и странските туристи со многу побогат пропаганден материјал и маркетиншко претставување.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Стојановски, А.(1974). Дрвевциството во Македонија, стр.251-253, Скопје.
2. Соколовски, М.(1971). Развојниот пат на некои градови во Македонија во XV и XVI век, Историја г. VII бр.1, стр.58-61, Скопје.
3. Општина Штип.(2000).Туристички информатор, Штип.
4. Хадиманов, В.(1964). Соборски народни песни, Кочо Рацин, Скопје.
5. Џимревски, Б.(1985). Чалгиската традиција во Македонија,Скопје.